

DEO OPTIMO MAX.

UNI ET TRINO,

VIRGINI DEIPARÆ, ET S. LUCÆ
Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICO-CHIRURGICA,

QUOD LIBETARIIS DISPUTATIONIBUS

manè discutienda, in Scholis Medicorum, die Martis
decimâ octavâ Martii M. DCC. XXXII.

M. MICHAËLE-LUDOVICO RENEAUME DE LA GARANNE

Regiæ Scientiarum Academiæ Socio, & Scholarum Professore,
Doctore Medico, Præside. *Autore.*

An Mammarum καρκίνωμα, vulgò Cancer, sectione curandum?

I.

MAMMÆ Globulorum medietates, seu hemisphæria duo, carnosa sunt; in thoracis externâ, anteriori & mediâ parte posita: utrinque à sterni lateribus, suprâ pectorales musculos quæ versus pubertatis tempus, protuberare incipiunt puellis; raro enim viris, nec nisi in valde obæsis extuberant. Mamma quæ quasi mater altera, dicta videtur, ab omnibus ferè glandulosa dicitur: non inficiabimur quidem, modo, res ut se habet, intelligatur. Componitur hæc pars ex vasorum glomeribus, arteriarum præsertim extremis, aliisque tubulis, succum vel vecturis, vel actu vehentibus, lympham scilicet & lac, ex arteriarum poris immediate separatum atque, si volueris, in his glomeribus quodammodo elaboratum & præparatum non fecûs ac semen in testibus quos glandulis carere, sed totos tubulosos esse, autopsia docet. Itaque mammarum substantia tubulo-vasculosa, præter

A

arterias, venas, lactiferos tubulos & nervos, multos etiam lymphaticos ductus admixtos habet : & quod admiratione dignum videtur, lymphatici illi ductus, in lactantibus ferè evanescent. Nonnullos hi fecellere Anatomicos, qui illos pro chyliferis ductibus habuerunt, quibus chylum ad mamam deferri credebant : ex eo quod horum lymphaticorum propagines quædam immediate ductui inferuntur thoracico, in quem lympham ex thorace refluam deponunt ac refundunt. Lac enim, ut ipsi rectè autumabant, sanguis non est dealbatus, ut antiquis placuit, sed chylus ipse à sanguine secretus ; nam plerumque assumptorum qualitates ac dores, quin & sàpores retinet. Præterea sanguis chylo turgidus, insalutatis aliis colatoriis, per arterias thoracicas ad mammas deferitur, & statim mammarum à passu turgescunt. Propter nerveas fibras multiplices, quibus intertexta sunt mammarum vasa, sensu hæc pars exquisito donatur. Sanguinea & lactifera illius vasa variè implicita se interfecant & multiplici anastomosi cœunt. His vasibus & ductibus in quibus occasione data lac congeritur asservaturque, immiscetur quasi pinguedinis fasciculi, qui interjecti, illos quodammodo falciant. Infinitis arteriis perfusa est hæc pars, quas mammarias vocant. Arteriæ mammarie internæ à subclaviis, externæ ab axillaribus prodeunt, quæ suis extremis appendos habent foliaceos sacculos, qui lactis secreti sunt receptacula, ex quibus lactiferi rivuli, seu ductus ad papillam tendunt : exiles quidem in ortu, sed per anastomosim cœuentes, in majores tubulos conflunt. Cum verò ad extremum pervenere, in fasciculum, cum intertextis nerveis fibris, collecta hæc vasa corpus exiguum, visu graum, & sensus exquisiti, seu papillam constituunt ipsam. Ibi verò tubuli isti coarctati & angustati, in suprema vel extrema papillæ parte, desinunt in oscula extris inhiantia, tam arcta tamen & quasi in spiram disposita ut lac cohibeatur : nisi vis aliqua accedens illud foras prorumpere cogat. Papillam vocant partem illam, quæ suprà mammarum medium, gemmarum instar posita, eminet, teres & cylindracea cujus spongiosa, cellulosaque substantia tensionis remissionisque capax est, nam contactu & suctione erigitur cum quodam titillationis sensu. Rubescit in virginibus ; in lactantibus livida ; in vetulis tandem nigra evadit. Circulus quidam papillæ circumferibitur à reliqua cute distinctus, iisdem quibus papilla coloribus insignis, quem areolam vocant ; at in mammis nimium turgidis ferè inconspiciæ sunt tum papilla tum areola ; intus quasi demersæ, in ipsâ mammarum abscondite, umbilici speciem præ se ferunt ; foras autem propelluntur suctione & variis artibus, in nutrimentum usum inventis.

I I.

AT nihil est ex omni parte beatum. Si virgines pulchritudinis suæ gratiæ & præstantiæ beant mammarum : si matres utilitate sua felices reddunt cum illarum fecunditatem, ubertate lactis parvulos cibando, sustinent, unde etiam mammarum ubera dicta sunt. Malorum ipsis bene multorum fons & origo sunt quibus non compensantur, sed superantur commoda à mammis producta aut expectata. Sæpius enim in virginibus æquè ac aliis, menstrui fluxus tempore, mammarum turgent & dolent ; multoque magis, si non debita & convenienti quantitate, vel nullo modo eliminantur. Puerperarum quandoque tument mammarum nondum suctionem expertæ dolentque vehementer ; tum lac, nondum reſeratis ostiis, proſilire nequit, nisi abluta fugatur papilla, donec lac exeat, tunc enim evanescit dolor. Adeo etiam quandoque tument nutricum mammarum, quasi lactis copiâ oppressæ ; si quacumque de causâ suæ non fuerint vacuæ ; & eo adiguntur, ad sedandum dolorem ut vel catellis mammas præbeant, vel propriâ manu illas emulgeant. Cum verò oblitteratur papilla intro regressa, quod suctioni impedimento est, vel tubulo fugitur, vel applicatâ cucurbitulâ extorrisum revocatur. Verum in puerperis non lactantibus, si aut diætæ ratio non habeatur, aut necessariæ non fiant naturales evacuationes ; aut artificiosæ negligantur quæ suppleant lactis evacuationem : tum lac,

inquit, in mammis grumescit. Illud certum est: non vacuata lactis aut sanguinis, debito tempore, conveniens copia; non modò dolores, & tumorem sed & inflammationem (quam mulierculæ nostrates, idiomate vulgari, *le poil*, nuncupant) brevi in abscessum cessuram, excitare solet; nisi methodicè, adhibitis venæ sectione aliisque indicatis auxiliis, citò curetur. A pilis papillæ quandoque innascentibus, non dolent mammæ; sed cum infantibus inter sugendum molestiam pariant, matris sollicitæ curas adaugent. A papillæ morsu, aut erysipellate, aut aliâ quâcumque causâ nata ulcuscula, magis sunt timenda; multò magis autem, si à lue Venereâ proficiscantur: quod aliquoties observavimus, nihilominus dubii, an nutritrici peccato excitata fuissent, an infans infectus ab origine parentum labem nutritrici communicasset. Multa alia prætereunda sunt, ut ad magis timendos minusque curabiles morbos deveniamus. Diversus adhuc à recensitis nonnunquam in puerperis fit mammarum tumor, vel diætæ errore, vel medicaminibus perpetam administratis, aut transpiratione imminutâ, aut lochiorum suppressione, quem etiam aliarum partium, aut totius corporis tumor alius ad œdematis naturam vergens comitatur aut sequitur, quandoque in inflammationem desinens; illius non raro infaultus evadit eventus, si præsertim spirituosius ac sulphureis concitetur medicamentis. Multas autem non plebeias modò, sed & inter magnates illustissimas matronas sustulit malè curatus hic morbus quem non ineptè omninò vocant *lait répandu*. Alia benè multa sexus sequioris mala ab immodicò tum mensum, tum lochiorum fluxu nata, vel etiam decolor & albidus fluxus quibus attenuato misellarum corpore flaccidæ etiam evadunt mammæ, prætereunda sunt; ut oppositam contrariamque omninò diathesim expendamus. A mensum aliorumve fluxuum suppressione, vel aliâ quâvis causâ, sanguinis & lymphæ quandoque stases in mammis fiunt quæ, modo scrophulosas imitantur glandulas, modo in tumores scirrhosos degenerant legitimisque assurgunt in scirrhos indolentes nempè, cum molestiâ mediocri à pondere & mole, absque dispendio diu duraturos. Hæ sunt scilicet duæ morborum species, in quibus pruriens Chirurgi manus libenter gladium sine periculo stringit, ut has mammas absque necessitate secet; nimirum putant plerique in his exercitati, has satis faciliè & tutò ad cicatricem perducì posse: sed quod malè ac perversè fit, illas sub carcinomatis nomine secant. Verùm toto cælo differt mammæ carcinoma, cancer vulgo dictum, ab his morbis, morbus valdè vel omnino diversus, qui à punctulo deurente incipiens, tumorem minimum statim efficit, dein paulatim tumor crescit & tanquam cæcus occultusque ignis ægram adeò diris vexat doloribus, ut vix illi requies ulla. Medicamentis omnibus exasperatur morbus, exceptis narcoticis dolorem parumper mitigantibus. Tum occultus, ab Hippocrate¹ aliisque Medicinæ antistitibus², dicitur hic tumor; cum autem, ulcere aperto, scdè hiat, labris recurvis, & aquosam, nigram & teterrimè olentem fundit saniem; tunc ad summum pervenit morbus: itaque sectione nec dictos tumores mammæ, nec carcinoma curari posse affirmaveris, si carcinomatis curatio hæc methodo fieri nequit & nulla legitimi carcinomatis hæc viâ curati observatio habetur nullumque exemplum afferri potest. Mussitant nonnulli de curatione per medicamenta interna, quod utinam veritati consonum foret! Quod si mammæ omnes quæ sectæ sunt & sanatæ, carcinomate non erant obfessæ, sed aliis tumoribus qui absque periculo relinqui potuissent, affirmare poteris inde necessariò sequi, & omninò abstinendum à sectione & illam esse in carcinomate lethalem, quin & lanienam hanc crudelem ab artificis nunc incisiã, nunc avaritia proficisci.

¹ Hip. ap.
1. 6. aph.
38.

² Aëtius
tettab. 4.
Serm. 4.
cap. 47.

III.

VERUM, cuicumque cognita perspectaque fuerit tumorum quos in hæc parte secare solent Chirurgi, & ipsius carcinomatis natura; tum hujus

4

curationem sectione fieri non posse, tum illorum sectionem inutilem esse ipsi constabit. Quoties enim mammae carcinomate affectae, sectae sunt; toties vel agra paulo post periit, vel recrudescente morbo novi tumores pullularunt ex residuis radicibus carcinomatis prioris, malignitate non inferiores: quorum cruciatu miseram per aliquod tempus traxere vitam, morte duriorum.

Hoc nuper observavimus in pia moniali cui tres magni tumores aliquae minores à sectione succreverant. Sed, inquis, sectae sunt mammae, & mulieres quibus ablatae sunt, convalere. Quid mirum? Non aegrotabant hoc morbi genere; delusa scilicet, & eloquenti mendacio persuasae ultro se inutili supplicio objecerunt; animosè quidem at non prudenter sectoris cultro se crediderunt. Cui cumque enim mulieri secta fuerit mamma, & vulnus ad cicatricem perduxerit Chirurgus, si huic agra, à tali lanienà convalescere datum fuit, hanc carcinomate non obsessam fuisse concludito; nec carcinomatis excisionem, extirpationemve factam quis audeat dicere: sed potius glandularum scrophulosisarum, aut scirrhorarum sectionem incassum peractam fuisse pronuntiet. Quid ergo portentosum? hoc opus scilicet, crudelitatem & Barbariem istorum lucro inhiantium, detegit & prodit; has enim glandulas mulieres illae absque hoc crudeli inutilique supplicio diu sine incommodo & periculo perferre potuissent, mammaeque servassent. Hujus rei multae extant observationes. Feminas novi quae ejus indolis tumores annos ultra triginta gestarunt: vidi & alias quae isdem affectae, non tamen hoc morbo occubuerunt. Etiam si autem omnibus corporis partibus suboriatur carcinoma, maxime superioribus, circa faciem, labra, nares, palpebras, &c. Frequentius tamen mulierum mammas obsidet, & hoc nullam perfectam curationem admittit sed tantum prophylacticam, & palliativam. Quod ut melius percipiatur, haec rescire oportet. Varia tumorum genera, ferro aut medicamentis causticis, cathetericisve auferre vel absumere tentant Chirurgi, & quandoque non sine aliquo aegrotantium bono, sed probe noscenda cujusvis tumoris natura & indoles, & quam unusquisque curationem recipiat; quae conditiones, & quae partes, illam impedian, aut permittant. Alii enim non sine pernicie, & magno cum periculo attinguntur; alii ferro aut medicamentis feliciter cedunt quibusdam in partibus, & sanescunt. Hujus generis sunt lupiae minores, talpa si non immobilis, scirrhi exteriores, & scrophulae, aliquae omnes extimi tumores peculiari tunica involuti, quam cystim vocant: sed hi omnes quantà attentione, quantà consideratione digni sint, sensere Chirurgi, dum discutiendum problema, sub hac, sed minus apta verborum serie proponunt. *Cur quidam tumores extirpari debeant, alii vero sint duntaxat aperiendi? & in hoc utroque opere, quomodo in casu praestet Cauterium ferro, exquirunt.* Quod quidem problema minus rectè exponitur. Quid enim istud sibi vult cauterium in extirpatione? Cauterii vis absumens, si ferro comparatur lentior esse deprehenditur, & illius ope tumor sublatus, vel evanescens, iis qui verba rectè intelligunt, non extirpatus dicitur sed consumptus. Revera quidem in magnis tumoribus extirpatione, non consumptio, tentanda videtur, si auferri debeant, nullà contrarià indicatione existente. Gravissimus non est dolor à rectè electis, praeparatis, & applicatis causticis sed continuus, qui febres, convulsiones, aliaque excitare potest symptomata, si praesertim occurrant nervae, aut tendinosae partes; quae sectio non accerseret ejus dolor major quidem, sed momentaneus. In tumoribus autem quos aperire tantum modo fas est, inutilis videtur cauteriorum apparatus, vel potius, ut tollatur equivocatio, causticorum medicamentorum. In programmate enim non satis dilucidè, cauterium proponitur, cum apud Chirurgos, Medicosque, duplicem ideam haec vox involvat; actualis scilicet cauterii, hoc est ignis; & potentialis, hoc est medicamentorum cathetericorum, deurentium nempe, & rodentium. Denique causa cur aperi,

vel extirpari debeat tumor, operatio non est sed operandi occasio. Cæterum de his satis paucis problema solvetur; ad quæstionem enim nostram apprimè facit. Tumores qui ferro facillè cedunt & feliciter, sunt scirrhi, scrophulæ, & alii qui peculiari tunica donantur, quos non merito semper, lupias appellant: valde enim inter se discrepant. At maximè advertendum, cum ad certam molem excrevere; nam moles quandoque contra indicat. Hi autem tumores vel lymphæ inspissatæ, vel serosi laticis congeries sunt, & periculo vacant, in parte declivi simpliciter aperiendi; vel variam continent materiam; adipem v. g. sanguinem, carnem informem. Plerumque hi tumores membranâ peculiari, ac propriâ, seu cysti, ut loquuntur, involvuntur. Huius generis tumores sectione simplici si minores, vel cruciali, si molem aliquam adepti sint, indigent; ab hæmorrhagiis cavendo. Sic illos certius, tutiusque quam causticis vel mitioribus auferri posse, nemo, nisi praxeos Chirurgicæ expertus, non asseruerit. Concedi tantummodò possunt caustica opio mitigata, ut olim peritus Medicus D. ALLIOT, & huius exemplo Chirurgus quidam extraneus, facere consueverat, in gratiam sequioris sexus, quem instrumentorum apparatus, & aspectus, aut momentanei doloris meditatio admodum perturbant. At curationis horum tumorum, omniscordo vertitur in eo ut scilicet sive ferro, sive causticis, & supuratione deleatur tumor, nihil cystidis remaneat, antequam ad cicatricem vulnus perductum fuerit. Aliter enim recrudesceret morbus, ut multoties observavimus, præsertimque in tumore ranulâ dicto, in quo cauterium actuale apprimè convenit, dexterè & manu expertâ applicatum.

I V.

DIVERSE autem se res habet in curatione carcinomatis mammarum; vel ut aiunt cancri qui, si occultus, teste Hippocrate, tota prophylactica esse debet curatio: si vero apertus, palliativa, consentientibus omni ævi præstantioribus practicis: quidquid contra moliantur hodierni illi laniones, qui hunc tumorem vel ferro, vel plurimum, vel causticis quandoque aggrediuntur. Atque, ut clarior evadat hæc doctrina, memineris Tagaultium, huius Scholæ decus, qui Chirurgica tam accuratè, & eleganter tractavit, rectè monere, Celsum distinxisse cancerum à carcinomate. Cancer enim ut plurimum oritur, & serpit ab his quæ extrinsecus incidunt; carcinoma vero, corruptâ interiùs aliqua parte nascitur. Primum genus *canceris* & pessimum vocat, forte quia citò passu procedit: sed, quod nemo non mirabitur, addit non nisi *canceris* tolli posse. Reliqua huius generis curationibus irritantur. Id etiam discriminis Galeno innotuisse verissimilè videtur, cum ait, Soli illi cancri, etiam cum ulcere consistentes, curationem recipiunt ejusmodi quæ ustione vel sectione fit, qui in extimâ & summâ corporis parte hærent, quique laborantes adeo cruciant, ut ipsi ultro manum efflagitent, & simul in talibus partibus consistunt, quas rescicare & exurere unâ cum radicibus possis. Ultima perpendite verba, ex his videtur Pergameno, genuinam huius tumoris naturam innotuisse. Cancer indistinctè ferè ab omnibus authoribus, mammarum carcinoma nuncupatur; tumor est durus, inæqualis, rotundam æmulans figuram; circa quem vasa omnis generis, sed præsertim venæ inflatæ, quasi recurvantur, pallent, aut livent; & cum aliquando cancri deductos pedes referre quodam modo videantur, hinc cancri nomen, vel ut aliis placet, quod difficillimè ab his partibus, quas obfederit, avellatur, non secus ac Cancer aquaticus, animal notum. Circa partis affectû locum, in dies aliqua quasi puncta sentiuntur; primo quidem ad ciceris formam, exiguus tumor adest, cum, vel sine dolore & calore: temporis tractu crescit ad fabam vel nucis juglandis magnitudinem: tandem majorem in molem se attollit, tuncque doloribus acerbis ægram torquet miseram, vehementi calore excruciat & adurit, quasi aquâ stygiâ affecta pars irroraretur; undè cutis & caro lancinantur & exeduntur. Demum, cute exesâ, ulcus se prodit visu horrendum, inæquale, labiis fungosâ carne tumidis, præduris & inversis, ex quo non pus aut sanies, sed

Hippocræ
sect. 6.
aph. 3.

L. r. c. 15.

Cels. l. 5.
c. 28.
& l. 6. c.
15.

Tagaultius
Intt. Chi-
rurg. l. 1.
c. 15.

ferosa illuvies, seu mephitis teterrima pestilentissimaque exit, odore intolerabili, non agræ modo, sed & astantibus, nauseam movente. Tenuis est hæc illuvies, colore nigra, vel fulva, quantitate copiosa. An crassum Sulphur, ab acido corrosivo concretum, non secus ac olea à spiritu corrosivo densata, salivæ fixa, aut melancholicus humor, vel alia quævis causa, carcinoma pariant? disquirant nugatores Physici. Dici quidem posset ex præcedenti mammarum descriptione, scirrhosos scrophulososque tumores, à lymphæ spissioris vitio proficisci; Carcinomata vero à sanguine, lympham etiam insciente, quasi in aquam stygiam, degener evasisset; non secus ac in Scorbuticis quandoque evenit, quorum ossa à succo rodente, quasi dissoluta, mollescunt. Nam si antecedentes hujus morbi causas expendas, hæc sunt subsistentes menses, tristitia diuturna continuusque mæror, animi abjectio, seu Melancholia, quandoque additis casu, vel istu, vel compressio facta, ab illa indumenti specie nimium firmâ durâque, in thoracis modum constructâ quam Gallicè, *un corps*, nuncupant, quâ olim mulieres ferè omnes utebantur; hodie vero puellulis reservatur. Nam & matres & provectioris ætatis Virgines hoc tormenti genere, vestimenti laxioris beneficio, se prudenter liberârunt. At ex his antecedentibus, procatarcticisque causis, in corrosivum, & coagulantem humorem, evadere posse sanguinem, satis ipsa rei natura evincit, non secus ac causæ continentis meditatio: nam ut ex observatione habetur, carcinomatis moles, quæ nonnunquam immensa est, sectioni anatomicæ subiecta, omnis generis vasa variè implicita ostendit, sed cavitate destituta, & quasi solidata. Hujus morbi essentia consistere videtur in deletâ vasorum tubulorumque cavitate; unde quæ causa fuerit, solida quodam modo fiunt. Diceris in his vasis albâ substantiâ turgidis & repletis fibrosam sanguinis portionem coaluisse. Oppleta hæc vasa seu filamenta albida, corporis novi species quædam sunt, quæ semel nata ad instar radicum propagantur, & divisiones naturales, ramificationesque penè infinitas aut sequuntur aut imitantur, Plantarum reptantium, vel serpentium more, adeo ut quasi his inesset facultas quædam vegetativa, ex minori furculo, aut ramo amputatis, iterum alii vegetent & renascantur carcinoma novum brevi prodituri, & multiplicaturi. Præterea succo acri & rodente imbuitur hæc massa vehementissimis corrosivis comparando. Si possibile esset in mammarum excisione, vero ac legitimo carcinomate obsessarum, ut supra laudatus sapienter notavit Galenus, omnes morbi radices abscindere, ferroque persequi, lubens profecto concederem, fructum aliquem ex hoc opere sperari posse. Sed morbi ipsius natura spem omnem respuit, & continuo renata post breve tempus ab opere, vulnere etiam quasi cicatrizzato, & ut creditum est, sanato, carcinomata à tuberculis minimis incipientia ab omnibus observata sunt. Cujus rei sæpe numero testes oculati fuimus. Quis ergo his perpensis non intelligit, non modo carcinomati debellando impar esse Chirurgicum opus, sed semper periculosum & plerumque lethale; si præsertim excisivis tentetur forcipibus, quarum usum renouavit Aquapendentis in hoc unico puncto simius! Harum enim compressione irritati & expressus morbificus humor intro refluus vitium altius profundius que invehit; nec præterea mali radices hac arte possis penitus persequi. Quid plura? innoxii tumores, aliquando solo ponderis incommo- lo molesti ac ingrati, à sectione irritati, carcinomatis naturam induerunt, recrudescentesque perniciem attulere, ut evenit civi cuidam in tumoris seu lupiæ majoris ad broncoceleum accedentis sectione, à famoso chirurgo peractâ: &, quod mireris, in alios immites, in propriâ domo suos non secant.

V.

MULTUM mihi arridet Celsi sententia, qui Anthracem, cum *noxivum* dum comparat, ait carcinoma non idem periculum asferre, nisi imprudentiâ

7
 curantis agitetur. Quidam causticis medicamentis hoc morbi genus aggrediuntur, arsenico præsertim sublimate, quod, autore Theodorico, unâ die cancrum esthiomenem, lupum ve occidit, narrante Guidone à Cauliaco. Carcinoma ferro adusserunt quidam, quidam scalpello exciderunt; nec ulli unquam, hæc Chirurgia profuit; sed adusta protinus irritata sunt, & excreverunt, dum ægros è medio tollerent: excisa etiam post cicatricem inductam, tamen reverterunt, & causam mortis attulerunt. Plerique autem nullam vim adhibendo, quâ tollere id mali tentaverint, sed imponendo levia medicamenta, quæ quasi blandirentur, fecerunt ne non ægri ad ultimam senectutem pervenirent. Barbaram hanc probent Chirurgiam & tueantur nonnulli; nos cum Hip. Gal. Celso, Guid. à Caul. Tagaultio, aliisque sanioris doctrinæ & practicæ Magistris mitiores hæc tormenta non inutilia modò censemus, ut pote damnosa sed & periculo plena rejicimus. Nec novi sunt curationis infausti eventus, teste divino sene. Exemplum etiam insigne affert A. Paræus l. 6. c. 30. In virgine annos 45. natâ vidi ego carcinoma ulceratum, cum oinomelite primò curatum, dein cum Arcæi balsamo, præcipitato rubro parumper inperfo, paulatim ita consumptum, ut ad cicatricem perductum sit. Tota domus, ipsaque ægra, jam sanationis spe exultabant. Chirurgus verò experimentis edoctus, unâ mecum decrevit hoc malorum delinimentum ægræ reliqui debere. Clam parentibus prognosim parum faustam instituimus: pederentim enatis exiguis tuberculis, recruduit morbus; & anno proximè sequente prognosis evasit vera. Semel ferro attingendam esse mammam decrevi. Erat matrona eufarca, satis succosa & temperamento sanguineo, in cujus mammarum tres duri tumores, indolentes tamen, aderant. In spatio autem ferè triangulari inter istos tumores fluctuatio manifesta percipiebatur & livida cutis corruptionem minabatur. Mamma in loco declivi adaperta magnam sanguinis, prius effusi, copiam emisit. Tumoribus imposita sunt cataplasmata emollientia: Vulnere, ut par erat, curato, tertiâ die observavimus, tumores irritatos exandescere, & carcinomatosis naturam inducere. Inito consilio, præsentibus Chirurgo ordinario & extraordinario, ablatis abscissisque tumoribus, tandem vulnus ad cicatricem legitimam perductum est, & omnino convaluit ægra, ita ut per urbem ambularet. Nescio quo Consilio, ad reparandam succosi habitus gratiam, diartæ lactæe indulset. At quarto post mense, quasi suffocata, periit. Difficile autem est discernere cancrum illos cacoetheas, qui curationem recipiunt. Id neminem posse, vult idem Celsus, nisi tempore & experimento: Ideoque ubi primum id vitium notatum est, imponi jubet medicamenta adurentia; & si malum levatur minuunturque illius indicia, curationem procedere posse, & ad ulationem, & ad scalpellum affirmat. Sed experientiâ compertum habemus Galeni regulam, legitimam ac tutiorem esse, Quam in hoc casu sequi quæque oportet. Leves enim cancri, cuti extimæ hærentes, labiis E. g. palpebris &c. scalpello, aut causticis opio mitigatis, multoties cessere. Præterea, ut jam innuimus, sæpè sæpius pro carcinomate secti sunt scirrholi serophulosique tumores quos absque periculo & dolore gestare ad provectiorem usque ætatem ægra potuissent. Hoc nomine sectores elati superbè gloriantur à se cancrum fuisse extirpatos. Hos autem tumores in mammis (qui temerè secantur) tutò incidi posse & ad cicatricem perducere non negant saniores practici: si curatos omnes in mammis tumores hæc Chirurgia, hujus generis fuisse, non carcinomata dixerò, fidem faciliè obtinebo. Ut autem id clarius elucescat, perpende Chirurgiæ methodum, quâ tumores hujus illius-ve speciei auctæter aggrediuntur. Est ille receptus, vulgarisque mammarum secandi modus, quo dictos auferunt tumores, & carcinomata nullâ arte sanabilia debellari prædicant, licet alio præstantiori modo operationem describat Franciscus¹ Arcæus, cujus textum integrum transcribit Sennertus.² Opus suscipiunt, si præsertim suprâ musculum pectoralem mobilia sint, aut appendices ad axillas excurrentes non habeant. Ægra in sedili collocatur, Brachio retro abducto, & extenso, ut suprâ

Cels. l. 6.
 c. 15.

L. 2. de
 Cur. Vuln.
 c. 3.
 L. 4. Par.,
 3. sect. 1.
 c. 7.

pectoralem musculum melius emineat tumor. Cruciatiim super ipsam mammam tegumenta incidunt. Tum digitis, aut scalpello; adipe copioso suffultæ, & vitiatæ glandulæ separantur. Ubi verò totum, quod vitiatum est, a se prorsus excisum fuisse existimant, sic ut nulla radix super-sit, (quod nec istâ, nec aliâ quâvis methodo possibile videtur) tum tegumentorum angulos resecant. Opere peracto sanguinem fluere sinunt, quem non statim aut igne, aut vitriolicis, aut aliis astringentibus, ut mos fuit olim, sistunt, sed vel compressione, vel vasorum ligaturâ, mox vulnus aliorum vulnere more curaturi. Crudelior adhuc olim exitit hæc Chirurgia. Nam acû filum ducente, in medio & circa papillam, duplici ictu cruciatim mammam transfodiebant; arptroque & circa sinistram manum circumducto filo, firmiter prehendebat Chirurgus ad se tumorem trahendo; tum Novaculâ circulariter totam mammam secabat. Quomodo igitur vegetantis albæ materiæ, quæ vasa opplentur, radices altius repentes, sic eradicari poterant, ut ait Galenus? Pater huius rei difficultas, nullâ arte superanda. Quicumque hoc, vel alio modo sanata affirmat carcinomata, hunc vel ignarum, vel fucum facientem, credite. Ideo cû in legitimo carcinomate, vulnus sanatum clamitant & ad cicatricem perductum credunt, fere statim recrudescit morbus ægrasque de medio tollit. Quod quidem non semel in mulieribus, præsertim nobilibus, observatum est, quibus hæc de causâ, quam ocysimè fieri potest, si peregrinæ sunt, solum mutare cautè suadet, famæ suæ consulens Chirurgus, antequam recrudescat morbus.

Non ergo Mammæon καρκίνωμα, vulgò Cancer, sectione curandum.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. Michael Peager.

M. Claudius-Antonius Renard.

*M. Camillus Falconet, Regis
utriusque Aulae Equestris
Medicus ordinarius.*

M. Nicolaus Le Tellier.

M. Franciscus Bailly.

*M. Hyacinthus - Theodorus
Baron, Facultatis Decanus.*

M. Petrus Afforty.

*M. Andreas de Laleu, Phar-
maciæ Professor.*

*M. Joannes-Franciscus Combier,
Chirurgiæ Professor.*

Proponebat Parisiis ACHILLES FRANCISCUS FONTAINE,
Claromontanus in Bellovaco, Baccalaureus Medicus,
A. R. S. H. 1732. à sextâ ad meridiem.